

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษานับเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิต มนุษย์จึงแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำรงชีวิต การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากการศึกษาของคนทั่วไปที่มีอวัยวะครบ 32 แล้ว ยังมีกลุ่มคนพิการที่ควรได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาเช่นเดียวกัน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) โดยใช้แนวคิดทั้งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนพิการเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะดำรงชีวิตได้อย่างปกติ พึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 อ้างถึงใน พวงแก้ว กิจธรรม, 2546) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศ “ทศวรรษแห่งคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2543) ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการระยะที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 จึงได้กำหนดทิศทางการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายให้เด็กพิการทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งเป็นการช่วยเหลือคนพิการเป็นอันดับแรกและเป็นบริการสำคัญที่สุดจะขยายโอกาสให้คนพิการเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาตามศักยภาพของคนพิการแต่ละบุคคล เพราะการศึกษาจะเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการให้มีสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีศักดิ์ศรี (พวงแก้ว กิจธรรม, 2546)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยนั้นมี 2 รูปแบบ คือ จัดในโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยเฉพาะ และจัดในโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินร่วมกับเด็กปกติ โรงเรียนที่เปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยเฉพาะในปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนโสตศึกษาประเภทนี้ มีจำนวน 20 แห่ง เปิดสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งนักเรียนที่อยู่ประจำและไปกลับ ได้แก่ โรงเรียนเศรษฐเสถียร กรุงเทพมหานคร โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆกรุงเทพมหานคร โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี

โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทรจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี และโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดลพบุรี (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ, 2545 : 41)

ห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาเป็นหน่วยงานวิชาการของโรงเรียนที่มีส่วนรับผิดชอบในการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในการดำเนินการห้องสมุด บุคลากรห้องสมุดควรมีปรัชญา จรรยาบรรณในการให้บริการอย่างเสมอภาค และมีการบริหารจัดการอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เข้ามาใช้บริการของห้องสมุด (ดารารัตน์ กำเสริฐ, 2544 : 6) แม้ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นสามารถใช้การดูและการอ่านได้เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การจัดบริการเสริม เช่น จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาในการส่งเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งทักษะทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนจัดอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสัญญาณเตือนภัยที่เป็นแสงไฟ สัญญาณเตือนภัยที่เป็นแสงกระพริบ การสื่อสารตามลักษณะวิธีสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ นับว่ามีประโยชน์ในการดำรงชีพในสังคมแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ความคาดหวังนั้นเป็นความคิดที่บุคคลมุ่งหวังหรือคาดคะเนต่อบุคคลอื่นให้กระทำสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนา และการคาดคะเนหรือคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ บุคคลนั้นจะใช้ประสบการณ์ที่เคยประสบมาเป็นปัจจัยในการกำหนดความคาดหวัง (วิชชุลดา งามปลอด, 2540 : 10 ; Mondy และคณะ, 1990) จากประสบการณ์ที่มีส่วนพัฒนา ให้ความรู้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา ย่อมทำให้ทราบถึงบริการห้องสมุดที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและคาดคะเนถึงความคาดหวังต่อบริการห้องสมุดที่ควรจัดให้แก่เด็กในอนาคตได้

จากความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และบทบาทของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนซึ่งมีส่วนในการจัดศึกษา ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย องค์กรความรู้ กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอน และร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมพัฒนาให้ผู้พิการเป็นมนุษย์ที่มีคุณธรรม มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543; หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและ

ความคาดหวังต่อห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาในความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร โดยนำแนวทางปฏิบัติด้านการจัดบริการห้องสมุดแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Guidelines for Library Services to Deaf People) (Day, 2000 : 12 -22) ของสหพันธ์ระหว่างประเทศ ว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (IFLA : International Federation of Library Association and Institutions) และแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดของ Junor และ Taylor (Junor and Taylor อ้างจาก ดารารัตน์ กำเสริฐ, 2544 : 44-45) มาเป็นแนวทางในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ 1) สภาพแวดล้อม 2) บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) ทรัพยากรสารสนเทศ 4) การบริการของห้องสมุด และ 5) การประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด ในประเด็นดังนี้

1. ศึกษาข้อสภาพปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร
2. ศึกษาความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร
3. เปรียบเทียบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนและลักษณะของการได้ยิน
4. เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งความรับผิดชอบ
5. เปรียบเทียบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบสภาพปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด

1. ทราบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด

2. ทราบความแตกต่างของความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารที่มี เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งความรับผิดชอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และลักษณะของการได้ยินแตกต่างกัน ต่อ

ห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด

3. ทราบแนวทางในการบริหารจัดการ และพัฒนาการดำเนินงานต่อห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่โรงเรียนเศรษฐเสถียร กรุงเทพมหานคร โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆกรุงเทพมหานคร โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทรจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี และโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดลพบุรี

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกเป็น

2.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล

2.1.1.1 อาจารย์ผู้สอน ได้แก่

1) เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2) ระดับการศึกษา ได้แก่

2.1 อนุปริญญา

2.2 ปริญญาตรี

2.3 ปริญญาโท

- 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ได้แก่
 - 3.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้บังคับ
 - 3.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้เลือก
 - 3.3 สอนทั้งสองกลุ่มสาระการเรียนรู้

- 4) ลักษณะของการได้ยื่น ได้แก่
 - 4.1 เป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 4.2 เป็นผู้ที่มีการได้ยินปกติ

2.1.1.2 ผู้บริหาร ได้แก่

- 1) เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
- 2) ระดับการศึกษา ได้แก่
 - 2.1 ปริญญาตรี
 - 2.2 ปริญญาโท
 - 2.3 สูงกว่าปริญญาโท
- 3) ตำแหน่งความรับผิดชอบ
 - 3.1 ผู้อำนวยการ
 - 3.2 รองผู้อำนวยการ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพแวดล้อมและความคาดหวังต่อห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

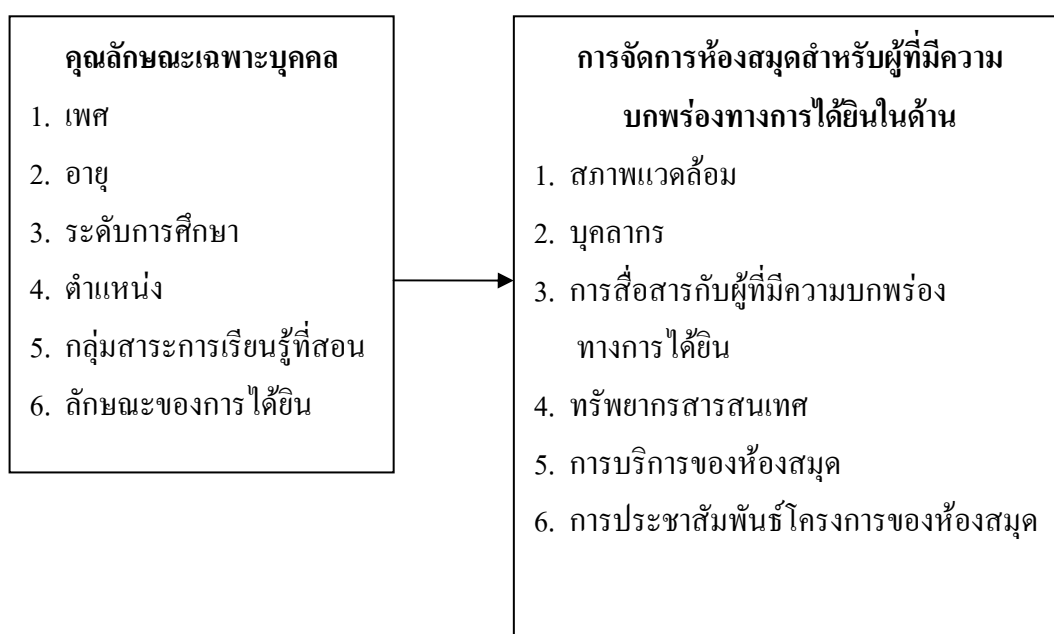
- 2.2.1 สภาพแวดล้อม
- 2.2.2 บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 2.2.3 ทรัพยากรสารสนเทศ
- 2.2.4 การบริการของห้องสมุด
- 2.2.5 การประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

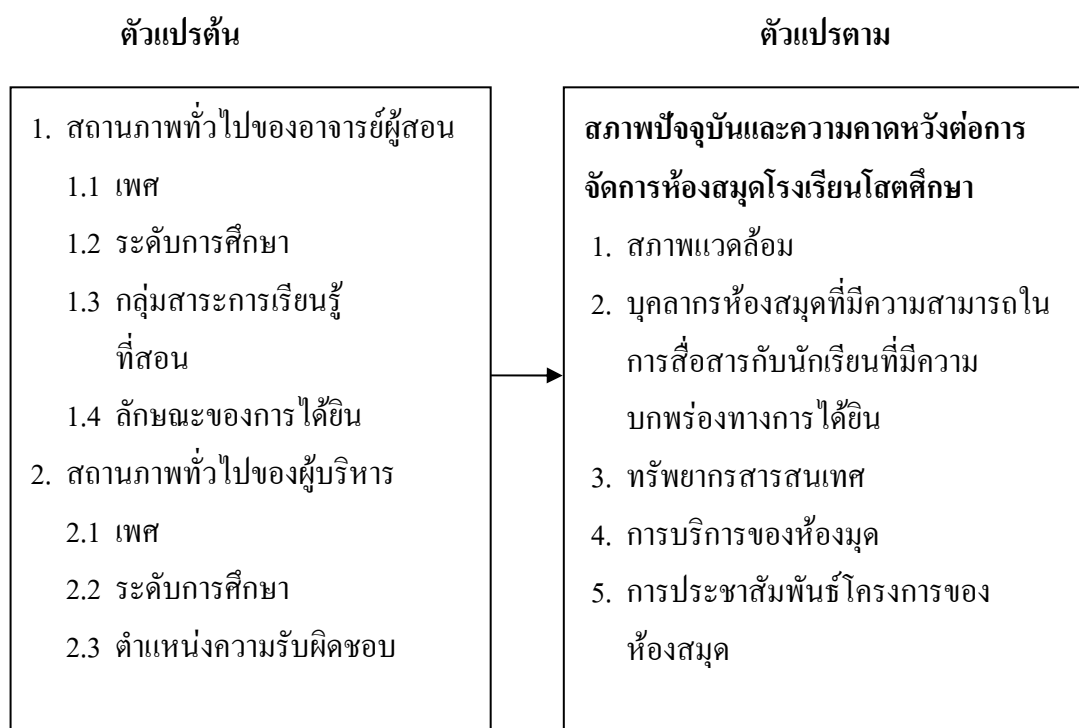
ตัวแปรที่ได้มาจากแนวทางปฏิบัติในการจัดบริการห้องสมุดแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Guidelines for Library Services to Deaf People) (Day, 2000 : 12-22) ของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (IFLA : International Federation of Library Association and Institutions) และแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดของ Junor และ Taylor (Junor and Taylor อ้างจาก ดารารัตน์ กำเสริฐ, 2544 : 44-45) มีดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาตัวแปรบางตัวจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะเฉพาะบุคคล แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ อาจารย์ผู้สอน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ลักษณะของการได้ยื่น ส่วนที่สอง คือ ผู้บริหาร ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งความรับผิดชอบ ผู้วิจัยมีเหตุผลในการเลือกศึกษาตัวแปรดังกล่าว ดังนี้

2.1 คุณลักษณะเฉพาะบุคคล จำแนกเป็น เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ลักษณะของการได้ยื่น และตำแหน่งความรับผิดชอบ ดังนี้

2.1.1 เพศ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงความแตกต่างด้านสรีระของบุคคล เป็นตัวกำหนดบทบาทและบุคลิกภาพในสังคม ชุมชนและครอบครัว ความแตกต่างที่ชัดเจนทำให้มีกิจกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละเพศ ดังนั้น ความความคาดหวังต่อสิ่งต่างๆ ในแต่ละเพศจึงมีความแตกต่างกัน จากการศึกษางานวิจัยเรื่องความคาดหวังในทรัพยากรสารสนเทศและคุณภาพของงานบริการห้องสมุด : ศึกษาเฉพาะกรณีของผู้ใช้บริการที่เป็นบุคคลภายนอก ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า เพศหญิงมีความคาดหวังในทรัพยากรสารสนเทศและคุณภาพของงานบริการ

ห้องสมุดมากกว่าเพศชาย (ชูศรี ว่างสานวัตร, 2544) ดังนั้นเพศจึงมีผลต่อความคาดหวังในการใช้บริการห้องสมุด

2.1.2 ระดับการศึกษา เป็นพื้นฐานของการรู้คิด การตัดสินใจ การศึกษาที่สูงกว่าจะทำให้บุคคลนั้นมีความคาดหวังในระดับที่สูงขึ้นด้วย จากการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ พบว่า ผู้ใช้ที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกมีความคาดหวังในการใช้บริการของหอสมุดต่างกัน (เบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว, 2543) ดังนั้นระดับการศึกษาจึงมีผลต่อความคาดหวังในการจัดการห้องสมุด

2.1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา มีพื้นฐานของลักษณะวิชาที่ต่างกัน อาจารย์ที่สอนในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกันย่อมนำเอาความรู้และประสบการณ์จากพื้นฐานวิชาที่ได้รับมาเป็นส่วนที่ช่วยในการตัดสินใจต่อความต้องการและความคาดหวังแตกต่างกัน จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ พบว่า อาจารย์ที่สอนอยู่ในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการถี่มากกว่ากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและกลุ่มสังคมศาสตร์ (วรรณกร อัสวมงคลชัย, 2548) ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนในแต่ละสาขาวิชาจึงมีผลต่อความคาดหวังต่อการจัดการห้องสมุด

2.1.4 ลักษณะของการได้ยืม อาจารย์ผู้สอน โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ บางท่านเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ การแปลความหมาย การจดจำ และอารมณ์จากการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของคนหูหนวก พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการแปลความหมายจากสื่อโทรทัศน์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น มีความแตกต่างไปจากผู้ที่มีความได้ยินปกติ เนื่องมาจากความบกพร่องทางภาษาของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่งผลต่อการเรียนรู้ (วลัยลักษณ์ คงนิล, 2542) ดังนั้นลักษณะของการได้ยินจึงมีผลต่อความคาดหวังต่อการจัดการห้องสมุด

2.1.5 ตำแหน่งความรับผิดชอบ ผู้บริหาร โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ตำแหน่งจะมีส่วนทำให้ความคาดหวังของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป บุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น ควรจะมีการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาตามแต่สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง (ภิญโญ สาร, 2523 ; สงวน ลิทธิเลิศอรุณ, 2522 ; งามพิศ สัตย์สงวน, 2532 อ้างถึงใน ปกครอง รัตนชุม, 2539 : 11) ดังนั้นตำแหน่งจึงมีผลต่อความคาดหวังต่อการจัดการห้องสมุด

สำหรับตัวแปรตามนั้น ผู้วิจัยได้นำตัวแปรจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแนวทางปฏิบัติการจัดการบริการห้องสมุดแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Day, 2000 : 12-22) ของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด และแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดและแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดของ Junor และ Taylor (Junor and Taylor อ้างจาก ดารารัตน์ กำแหงริฐ, 2544 : 44-45) มาเป็นแนวทางในการศึกษาในด้านการจัดสภาพแวดล้อม บุคลากร การสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด มาปรับเปลี่ยนเพื่อวัดระดับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อ โรงเรียน โสตศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สภาพแวดล้อม
- 2) บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 3) ทรัพยากรสารสนเทศ
- 4) การบริการของห้องสมุด
- 5) การประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด

สมมติฐานการวิจัย

1. อาจารย์ผู้สอนที่มี เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และลักษณะของการได้ยินต่างกัน มีความคาดหวังต่อห้องสมุด โรงเรียน โสตศึกษาในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารที่มี เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งความรับผิดชอบต่างกัน มีความคาดหวังต่อห้องสมุด โรงเรียน โสตศึกษาในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด แตกต่างกัน
3. อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารมีความคาดหวังต่อห้องสมุด โรงเรียน โสตศึกษาในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **อาจารย์ผู้สอน** หมายถึง อาจารย์ประจำ หรืออาจารย์อัตราจ้าง ที่ทำหน้าที่สอนในวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สาขาต่างๆ ในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
2. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
3. **โรงเรียนโสตศึกษา** หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
4. **ห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษา** หมายถึง ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดให้บริการแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
5. **ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
6. **สภาพปัจจุบัน** หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษาในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด
7. **ความคาดหวัง** หมายถึง ความต้องการหรือความคิดอย่างมีวิจาร์ญาณในการคาดคะเน หรือคาดการณ์ล่วงหน้าของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษา ในด้านสภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุด และการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด ซึ่งมีความหมายตามลำดับดังนี้

7.1 **ความคาดหวังด้านสภาพแวดล้อม** หมายถึง ความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดในด้านการจัดสิ่งแวดลอมห้องสมุดทั่วไป การจัดวัสดุครุภัณฑ์ และจัดอำนวยความสะดวกภายในห้องสมุด ให้เหมาะสมแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในห้องสมุดโรงเรียนโสตศึกษา

7.2 **ความคาดหวังด้านบุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน** หมายถึง ความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในด้านระดับการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และความสามารถในการสื่อสารภาษา รูปแบบต่างๆ กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

7.3 ความคาดหวังด้านทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด หมายถึง ความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารต่อทรัพยากรสารสนเทศในด้านการจัดหา จัดเตรียมสารสนเทศประเภทตีพิมพ์ ไม้ตีพิมพ์ และสื่อ โสตทัศน

7.4 ความคาดหวังด้านการบริการของห้องสมุด หมายถึง ความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อการจัดบริการในด้านบริการยืมคืน บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

7.5 ความคาดหวังด้านการประชาสัมพันธ์โครงการของห้องสมุด หมายถึง ความคาดหวังของ อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อการเผยแพร่โครงการและกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน